e.cz | 19.11.2026

RECENZE KNIHY

WAT JE MOND MOET DOEN ALS JE NIET PRAAT

Martina Tumová[1]

Martina Tumová

Kniha **Wat je mond moet doen als je niet praat** (volně přeloženo do češtiny jako **Co dělají tvá ústa, když nemluvíš**) je útlá brožurka vlámských autorek **Carry De Clercq** a **Siony Houthuys** zabývající se prevencí špatných orálních návyků a vysvětlením jejich případných dopadů. Toto téma je důležité a aktuální, protože nesprávné orální návyky mohou způsobovat např. otevřený skus, častější nemocnost a další obtíže. Kniha je v nizozemštině a vyšla v mladém belgickém nakladatelství Gompel & Svacina, které se zaměřuje na odbornou literaturu v oblasti společenských věd.

Formátem a zpracováním je kniha přístupná široké veřejnosti. Má pouze 67 stran, text je přehledně členěný a doplněný fotografiemi, ilustracemi a poznámkami navíc (Víte, že…?, Terapeutický tip, Vyzkoušej si, Z praxe, Dávej pozor, Souhrn). Jedná se o popularizační text bez odborných termínů, který problematiku přibližuje snadno srozumitelnou formou. Brožura je určena komukoli, kdo se o téma zajímá. Vhodná je pro jedince, kteří se v práci věnují dětem, mladým lidem a dospělým. Zvláště užitečná může být pro všechny rodiče, učitele či studenty učitelství, studenty uměleckých škol, herce, osoby vystupující v médiích, ale také pro logopedy, pediatry, lékaře, ortodontisty, stomatology a jejich pacienty.

Navzdory malému formátu pokrývá brožura pestrou paletu témat. Sám název prozrazuje, že kniha pojednává o aktivitě úst, když člověk nemluví. Nepopisuje tudíž primárně artikulaci, i když místy zmiňuje, jaký dopad na ni mohou mít špatné orální návyky. Kniha je pro lepší orientaci rozdělena na dvě části. V první části je popsáno, jak se můžeme poučit z fyziologického dýchání a z polykání u nejmenších dětí. Najdeme zde také to, jakým způsobem tyto děti tvoří různé zvuky (např. pláč). Druhá (obsáhlejší) část knihy řeší situace, kdy v ústech něco není tak, jak by mělo. Jednotlivé podkapitoly se věnují dýchání ústy, zatínání zubů, bruxismu (skřípání zubů), nesprávné poloze jazyka, nezralému způsobu polykání a sání palce či prstů. Nejvíce prostoru je věnováno právě dýchání ústy a jeho důsledkům ovlivňujícím např. výslovnost, náchylnost k nemocem, vzhled tváře, zdraví zubů, růst čelisti.

Kniha na první pohled zaujme svojí elegantní přitažlivou obálkou. Jako kvalitně zpracovaný osvětový materiál je jasně členěná, v adekvátním rozsahu, s ilustracemi a fotografiemi, které přibližují popisovaná témata. Styl odpovídá předpokládaným čtenářům, je srozumitelný, místy klade čtenářům otázky a vyzývá je, aby sledovali, zda se některý z popisovaných fenoménů netýká i jich samých. Téma knihy je aktuální a z hlediska (nejen) logopedické prevence a osvěty je velmi dobře zvolené. V českém prostředí se tématu ústního dýchání věnovala ve své diplomové práci např. Mgr. Eliška Šlesingrová na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Všímala si negativních dopadů ústního dýchání a nazální respiraci doporučovala jako součást prevence adenotomie (Šlesingrová, 2019).

Kniha *Wat je mond moet doen als je niet praat* není primárně zamýšlena jako odborný vzdělávací materiál, je popularizační. Odborníci si musejí hlubší souvislosti nastudovat z jiných zdrojů. V některých případech může text působit jako příliš zjednodušující, ale pro základní orientaci a s ohledem na očekávané čtenáře je tato forma vhodná. Jedinou skutečnou nevýhodou brožurky je to, že je zatím pouze v nizozemštině, čímž je pro mnoho českých zájemců značně zhoršena její dostupnost.

Knížku vřele doporučuji k přečtení či alespoň k prolistování pro inspiraci, jak může vypadat podařený osvětový logopedický materiál pro širokou veřejnost. Líbí se mi i to, že se na publikaci podílely autorky, které se na danou problematiku dívají z různých úhlů pohledu. Carry De Clercq je logopedka, která se zaměřuje na hlasovou výchovu a učí logopedy i budoucí herce. Siona Houthuys je její bývalá studentka, která se v současné době věnuje rádiu a divadelní tvorbě. Jejich spoluprací vznikla brožura, která je kvalitní po faktické stránce a přitažlivá pro čtenáře. Společně napsaly také knihu věnovanou správnému dýchání při řeči, *De ademrevolutie* (Adem & Stem – Publicaties, 2021).

Literatura

Adem & Stem – Publicaties, 2021 [online]. Dienst voor Stemtraining nv. [cit. 14. 8. 2021]. Dostupné z: https://ademenstem.be/publicaties/

DE CLERCQ, C., HOUTHUYS, S., 2018. *Wat je mond moet doen als je niet praat*. Oud-Turnhout / ´s-Hertogenbosch: Gompel&Svacina. 67 s. ISBN 978-94-6371-038-1.

ŠLESINGROVÁ, E., 2019. *Význam nazální respirace v logopedické péči se zaměřením na prevenci adenotomie* [online]. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. [cit. 14. 8. 2021] Dostupné z: https://theses.cz/id/4uqp7j/

[1] Mgr. Martina Tumová, Ústav speciálněpedagogických studií, Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Žižkovo nám. 5, 779 00 Olomouc, Česká republika. E-mail: Mar.tumova@seznam.cz.

licensed under CC BY-NC